

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia XXI. Et nemo assumentum panni rudis assuit uestimento ueteri,
alioqui aufert supplementu[m] eius nouum à ueteri & prior scissura sit. Et
nemo mittit uinum mustum in utres ueteres, alioqui ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

loel. 2.
lon. 3.

Papiste.

Matth. 15.
c. Timoth. 4.
Rom. 14.
Ejcuadange-
lici.

illa orone, quam lucas quidam publicus, in quo penitentiis, precibus & abstinentia omnes vramini consensu studebant. Exempla huius apud loelem & Ionam prophetas habentur. Primitum vero ieiunant pij, quando carnem insolescere & spiritui minus obtemperare sentiunt: ita vt particula sit, ne si ita pergat caro, Christum amittant, qui vnicus animarum sponfus est, nec alius ipse in hoc exercitio propostus est, quam vt ardentius pietati operam dare possint. Quia causa est, quod nec modum excedunt, nec ieiunia certis temporibus astringunt, nec etiam illa in cibum & potum consistere arbitrantur: sed quorvis ita necessitas postulat, omnia ea carni subducunt, quibus illi ferocior fieri consuevit, siue illud cibus sit et potus, siue vestium luxus, siue ebrii conuulgii vicia, siue aliud quiddam huius generis. Ita ergo singuli sibiipsis regula sunt, nec aliorum placitis gubernari opus habent. Solet itaq; bisariam errari hodie. Papiste enim cum Iudeis & pharisais peccata, dum ex semetipsis ieiuniorum formulam prescribunt, eadem ad certos dies astringunt, cibum & potum minima (reclamantibus Christo & Apostolis) constituunt, & ieiuniorum merito Dei gratiam ad se lucem tribuunt. Rursum qui Euangelium profitentur, Papisticos quidem abusus damnant, & Christianam libertatem iactare solent, sed eadem ad carnis licentiam abutuntur, & spera omnium ieiuniorum doctrina voluptatibus assidue indulgent. Et licet vel publicis malis ecclesias vastari, vel Christianum ab ipsis quasi discedere videant, dum verbi & fidei zelus paulatim in illis intermoritur, neque tamen de carne cohercenda cogitant. Est hac non postrema malorum nostri seculi causa. Digni enim sunt, aduersus quos Dei ira magis exardescat, qui nec publicis neq; priuatis periculis ad penitentiam & seruum salutis studium excitari possunt, quin potius Deo ad hoc illor vocati quibus faciem insulant. Teneamus ergo Christi Iesu regulam, & temperantia studio assueti, carnis voluntariam coherceamus. Ita enim fiet, vt dum hic viuimus, suo spiritu nobis cohabitent, tandem vero ad caelestes nuptias secum inducat, vt aeterno gaudio fruamur. Ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

H O M I L I A XXI.

Et nemo assumentum panni rudis assuit uestimento ueteri, alioqui aufert supplementum eius nouum a ueteri & peior scissura fit. Et nemo mittit uinum mustum in utres ueteres, alioqui dirumpit uinum mustum utres, & uinum effunditur, & utres pereunt: sed uinum mustum in utres nouos mitti debet.

Argumentum
& usus pro-
sentis loci.

Exposuit Marcus Christi Iesu cum pharisais conuerationes, quarum altera de ipsis circumscatoribus conuersatione, altera de ieiunijs instituta fuit. In utraque uero ita respondit Christus, vt quod illi praeterea obijcerent, non habuerint. At quia mirum uideri potest, illam responsionem tam cordatis tamq; solidis nihil apud eos profecisse, penes quos summa erat apud Iudeos firmitas & eruditionis eximiam, nec aliud gratius sit scandalum, quam si tales Christo & Euangelij doctrina aduersari uideamus: In praesenti causas exponit, quibus illi impediantur, quo minus ipsius doctrinam recipiant, simulq; ipsorum incurabilem superstitionem & hypocrisim arguit. Vnde discimus, quae remora etiam nostro seculo Euangelio eumprimis obflare soleant, & quales res ipsi conueniant, qui illud aliquo cum fructu audire cupiunt. Est ergo locus hic consideracione dignissimus, imò necessarius, qui nunquam nobis non ob oculos uerferet. Quia causa est, quod summius uis rem omnem Christus completi uoluit, vt clarius a nobis perfici posset, & eiusdem recordatio facilius in animos nostros recurreret.

I. simile ex re
uestiaria.

Primum ex re uestiaria perit, dicens: Nemo assumentum panni rudis assuit uestimento ueteri, &c. Per uetus autem uestimentum inueteratam & longa usu stabilitam superstitionem, ad quam ipsos pharisaeos atq; scribas intelligit, qui in patrum traditionibus ita conseruauerunt, vt illis renouare nec uellent nec possent. Nouum uero assumentum dicit Euangelij doctrinam, quae ipsi quidem renoua uidebatur, cum per se uetustissima, nec alia sit, quam quae primis promissionibus de se uenerat.

vestis, ex muliebri sexu & Abrahami posteritate nascendo, continetur. Sensus ergo verborum est: Non mirum videri debet, Ioannem quoad ieiunia & eorum vicia conuersationem aliquid vobis con-
 fessis, & vos à mea doctrina tam vehementer abhorreret. Ea enim instar panni noui & vidis est, sibi cum conferatur, qui patrum traditionibus assueti, religionem simul & vniuersam salutis ra-
 tionem in externis consylis arbitramini. Nisi ergo veteres illos animos, & doctrinam cui assueui-
 ste reiciatis, nihil apud vos mea doctrina vnquam proficiet.

Obseruabis autem, quod superstitiosas hominum traditiones, & iustitiam quæ in barum obserua-
 tione consistit, veteri & lacera vestis confere, ita nimirum docens, quàm inanes sint atque inutiliter.
 Habet enim illa quidem nomen vestis, sed quod vestis præstare debebat, minime præstat, quando nec
 regit, nec ornatur, nec calefacit. Ita quæ ex humanis traditionibus dependet iustitia, apud homines quid-
 em iustitia nomen obtinet, coram Deo autem minime præstat ea, quibus nobis opus erat. Externo
 enim suo sese vendicans, ingenitam nobis corruptionem & quæ ex illa promanant peccata, regere non
 potest, quo minus illa Dei oculis pateant, qui cordium & renum arcana scrutatur. Similiter nec or-
 natum effert, qui diuinæ maiestatis oculis placere possit, cum illa hominum traditiones iam olim
 damnauerit, & se frustra ab illis coli restetur, qui hominum doctrinas tradunt. Exemplum eius
 ritus in primo parente nostro scriptura proponit, qui etsi nuditatem suam sicuum solis regere iustitia
 noster, eam tamen Deum latere non potuit, imò nec latebras quæ suis se profuit, cum in conspectu suum
 Deum illum protrahere vellet. Accedit his necessario, quod totus iste humana iustitia apparatus, nec
 meretur hominum Dei amore inflammaré, nec conscientia horrores profligare potest. Frigent enim in
 calidissimam consideratione animi nostri, quàm diu externis solis occupantur. Nec quicquam est quod
 conscientie terroribus mederi, & confirmatas ex peccatorum cognitione mentes recreare possit,
 præter solam Dei gratiam, cuius cognitio atque gustus non ex hominum traditionibus, sed ex E-
 uangelij doctrina percipitur, quo Christum Iesum nobis ex gratia datum esse, & in eodem nobis o-
 mnia exhiberi docet, quæcunque saluti nostræ inseruiunt. Verisimè enim à Christo dictum est: O-
 mnia qui bibis ex aqua hæc (quam ipse nimirum proprijs viribus haurit) sitiet iterum: quisquis autem
 biberit ex aqua, quam ego ei dabo, non sitiet in æternum, &c. Probat hoc omnium seculorum exem-
 pla, quando constat nullum vnquam superstitionum finem eos inuenire potuisse, quicunque circa ho-
 minum traditiones occupati fuerunt. Nec exemplis longè peritis est opus, quando singuli quid non
 ita pridem in Papatu passis sint, satis meminere. De nuptiali ergo veste cogitemus: Christo nimi-
 rum, qui sue iustitiæ merito omnes in se credentes vestire consuevit, & in ipsa verum diuinæ iusti-
 tiæ iudicium spiritus sui operatione incendit. Nec vnquam illud Christi excidat: Nisi abundauerit
 iustitia vestra plus quàm scribarum & pharisæorum, non poteritis ingredi in regnum celorum.
 Matth. 23.

Gene. 3. 22. 26.
 28. & c.

Humane tradi-
 tiones & super-
 stitiones lacera-
 uesti cõferuntur.

Psalm. 7.
 14. 29.
 Matth. 13.

Ioannis 4.

Matth. 22.
 Galat. 3.

Traditiones hæ-
 minum cum E-
 uangelio cõiung-
 gi non possunt.
 1. Corinth. 1.
 Ioan. 10.
 2. Cor. 10.
 Rom. 1. 16.

Præterea obseruandum erit, hominum traditiones cum Euangelio coniungi aut conciliari non
 posse, & qui id conantur, nõ aliud efficere, quàm quòd omnem religionem paulatim euerunt. Nam
 quemadmodum qui laceras & attritas vestes pannis nouis sariunt, rupturas mox maiores red-
 dunt: Ita qui Euangelij doctrinam & veræ fidei professionem cum superstitionibus coniungunt, il-
 lam quidem turpiter probant, has verò augent atque confirmant, adeoq; incurabiles reddunt,
 tam eas ementio Euangelicæ doctrinæ ornatu vestiunt. Est itaque summa inter hæc dissensio, nec
 vlla extra Christum ratio apparet, quæ diuinam cum humanis conciliare possit. At vbi Christus
 adiuitur, qui nobis à Deo sapientia factus est, humana sapientia cum suis traditionibus pro-
 uocatur oportet. Christus enim oues suas non aliam quàm suam vocem, quæ in Euangelio sonat,
 audire vult, & ab ipsa fidei obedientiam exigit, quæ omnem carnis intellectum Dei verbo sub-
 iecere consuevit. At humane traditiones carnis zelum probant, & quæ bona intentione fiunt, Deo
 placere docent, seq; Dei verbo omnem auctoritatem adimunt. Quis enim illius vsus est amplius, si
 nostrorum animorum intento sufficit? Quòd si verò ipsam Dei legem inspicias, in illius quoque
 sensu nunquam conuenire poterit cum Christo humana sapientia. Hæc enim externam modo iusti-
 tiam exigit, & illam nostris viribus præstari posse sentit, Christus verò in ipsos hominum animos
 penetrans, illorum totos sub fidei obedientiam vendicat, & nobis vires esse negat, quibus illam præste-
 mus. Rursum, humane traditiones nostrorum operum meritis peccatorum remissionem tribuunt.
 Matth. 9.

Galat. 3.

Euangelium verò unum Christum monstrat, extra quem nullum aliud nomen esse docet, per quod saluari possimus, simulq; anathema pronunciat eos, quicunque aliam salutis rationem predicant. Longe ergo falluntur, qui nostri seculi controversias de religione non adeo graviter, sed facile conciliari posse existimant, modò solitum rigorem & austeritatem deponant, qui Euangelij præcones sunt. Quorum consilia si admittantur, hoc unum efficiunt, quòd inexcusabilis sit novum religionum confusio, & tandem hominum mentes ab omni prorsus religione alienas reddunt. Vt enim in agricultura spinas prius extirpari convenit, si semen germinare & fructum facere velit: Ita nisi è medio tollantur semel omnia, quacunque cum Euangelij doctrina pugnant, nunquam illa fructus dignos proferet. Ex parvulis enim reliquijs ingentes errorum cumulis pullulari videbimus. Hinc illa de altaribus diruendis, & idolis confringendis præcepta extant, quæ adeo diligenter observari voluit Deus, ut aurum quoque abijcere & exurere iubeat, quod idolis dedicando consecratum fuit. Et non semel notantur Reges, qui in reformanda quidem doctrina & religione non malam omnino operam navauerunt, sed excelsa reliquerunt, quæ olim falsi cultus, ficticia fuerant. Et vinam non extarent nostri seculi exempla, quæ abundè docent, quam periculosum sit aliquas extare veteris superstitionis reliquias sine instrumenta. Hinc enim peccati occasionem petunt, qui sub Euangelij prætextu sua quarunt, & simul restitutioni ipsæ dantur, peritiosis, qui ecclesiarum reformationi reluctantur: præterea antecessorum præiudicij generantur successores, ut minor sit eorum in illis oppugnandis auctoritas. Est ergo omnibus tum magistratibus probe observanda hæc Christi sententia, ne novum & rudem Euangelij præconum superstitionibus, quæ vetera vestis vetus & lacerata sunt, assuere conemur, sed in illis eructandis vestigia & xelo indefesso vitamur.

II. Simile ex vinaria.

Alterum simile ex re vinaria peti, ad veterum morem respiciens, qui vinum vitibus excoctum aut pellibus factis condebant, quod ipsum hodie etiam apud nonnullas gentes fieri consuevit. Sed autem omnino idem est, nisi quòd damnum siue iactura salutis clarior exprimitur. Vt enim vinum mustum, si vitibus vetustis committatur, & vires rumpit, & ipsum effunditur: Ita si Euangelij doctrinam animis veteri superstitione adhuc imbutis committas, mox & ipsos homines perire & Euangelium ipsum gravem iacturam pati senties. Paulatim enim omnem religionem deducunt, & Epicuræi fiunt, quos prius aliquis saltem religionis sensus in officio continebat. Euangelium vero apud tales diffluit, & Christus planè inuicilis redditur, quando illi nec cum superstitionibus nec cum impia peccandi licentia quicquam commune esse potest. Cæterum hic nobis tria occurrunt, quarum consideratio hodie cumprimis necessaria est.

1. Euangelium uiuo confertur.

Primò Christus Euangelium vino confert, & quidem nouo siue musto. Quæ similitudo enim Euangelicæ doctrinæ rationem comprehendit. Vt enim vinum, sicut & alij terra procreatur, sed donum est: Ita Euangelium ex singulari Dei gratia datur, qui solus ministris dat & ministris in messem suam extrudit. Et Christus ait: Doctrina mea non est mea, sed eius qui misit me. Vt vinum nouum acorem habet, & gustum acutius penetrat: Ita Euangelij doctrina carni acerbior videtur, & mox intimos quoque cordis recessus penetrare consuevit, quo nomine Apostolus illud in dno accipiti confert, qui rectè vibratus ad medullas & intimas vsque compages descendat. Vt vinum, si ritè bibas, vires recreat & mentem exhilarat: Ita Euangelium lato parte salutis nuntio conscientijs gaudium affert, & animos ad pietatis studium efficacissime excitat. Vt denique vinum totum hominem quasi immutat: Ita Euangelium, cum æternum illud regenerationis semen sit, vniuersam hominis naturam inuouat, & insolitum in nobis diuini amoris regnum incendit.

2. Vnde nostri seculi corruptio.

Vnde ergo publica hæc & quasi generalis nostri seculi corruptio, de qua hodie in tam manifesta Euangelij luce omnes bonos passim conqueri audimus? Hinc nimirum, quòd salutare illud Euangelij vinum plerique in veteres vires recondunt, dum animos vel Papistica superstitione aduocantibus, vel ad effrenem peccandi libidinem proclines afferunt. Etsi enim prioris illi manifestos errores & abusus, qui in Papatu sunt, negare non possint, & quoad illos Euangelio non grauatur accedant, quia tamen regenerationis mysterium non intelligunt, nec ad salutis rationem, quæ in Christo habetur, attendunt, Papatum quidem odisse solent, Euangelium verò non ex animo amplectuntur, &

Et ita tandem omnis religionis expertes fiunt. Alteri vero Papati propter Confessionis auricularis & ieiunij quadragesimalis disciplinam & sacrificulorum tyrannidem oderunt, Euangelio vero ad carnis licentiam abutuntur. Vtriq; ergo professione tantum Euangelici sunt, ut primum vero carnis purgantur & liberi sui officij admonentur, Papatum Euangelio preferunt, & tritum illud de vino dictum sonant: Verus melius est. Ita & ipsi pereunt, & Euangelium apud eosdem effundunt, dum sua leuitate illud impijs deridendum propinant.

Itaque de remedio cogitandum erit serio, quod ipsum in presenti Christus monstrat, dum vinum in vases novos mitti debere ait. Animos ergo ad omni superstitione & peccandi licentia reuocandi requirit. Vt vero tales habeantur, primo publica auctoritate tollantur oportet, quacumq; superstitione & peccandi licentia reuocandi. Et hic sanctissimorum Regum exempla imitari conuenit, qualis Iudas pater, & Ezechias, qui ne serpenti quidem aneo parcendum putauit, cum illo ad idololatriam lapsus fuisset. Deinde non minus publicis legibus coherenda erit peccandi licentia, ne propter licentiam improbitatem Euangelij male audiat. Præterea diligentissimam inuenturis curam habere conuenit, ut illa à teneris annis puriori religioni assuescat, & superstitionem odisse discat: quæ de re singularia Dei præcepta in scripturis habentur. At negliguntur hodie, prob dolor, ista omnia. Requiruntur quacumq; aliquam quæstus spem præbere possunt, imò ea quocumq; que carnis licentiam præbent, & illicitis voluptatibus occasionem præbent aliquam. Impune grassantur vitia. Inuenturis curæ negligentiæ iacet. Nisi ergo de hisce emendandis serio cogitetur, peribunt tandem veteres illi & inueterati vires, dissuetudo vero Euangelium, & transferetur regnum Dei ad gentem, quæ fructus dignos faciet. Oremus ergo Deum patrem misericordia, ut animos nostros ipse innouare dignetur, ut in Christo lesa noua creatura simus, ipsi debetur benedictio, honor, gloria & potestas. Amen.

3. Corruptio
nis nostri seculi
remedium.
2. Reg. 18. 22.
23. & c.
Deut. 6.
Exod. 13.
Psal. 78.

Et accidit ut transiret sabbatis per segetes, & cœperunt discipuli eius inter eundem uellere spicas, & pharisæi dicebant illi: Ecce, cur faciunt sabbatis quod non licet? Et ipse ait illis: Nunquam legistis quid fecerit Dauid, cum opus haberet, & esuriret ipse, & qui cum eo erant? Quomodo ingressus sit in domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, & panes propositionis comederit, quos non licet edere nisi sacerdotibus? & dederit etiam ijs qui secum erant? Et dicebat illis: Sabbatum propter hominem factum est, non homo propter sabbatum. Itaque Dominus est filius hominis etiam sabbati.

Quoniam Dei filius humani generis doctor & saluator in mundum venit, omnibus ijs mederi debuit, quæ veræ salutis cognitioni obstant. Inter hæc potissima sunt, humanarum traditionum obseruatio, & superstitiosa ceremoniarum, diuinitus licet traditarum, fiducia. De illa nuper egit contra inanem ieiuniorum obseruationem disputans: ubi ostendit, hoc potissimum Iudeis obseruare, quod minus in veritatis cognitione proficiant, quod veteres panis & vires deponere nolint. Requiritur de superstitiosa fiducia externorum, quæ diuinitus instituta sunt, de quibus occasione ex sabbati religione desumpta disputat: ita nimirum rem proponens, ut non sabbati modo rationem veram adferat, sed simul quis verus omnium externorum usus, quis abusus sit, declaret. Ordo historie hic est.

Argumentum
us præ
sentis loci.

Primo factum discipulorum Christi describitur, quod presenti tractationi occasionem præbuit. I. Ocasio præ sabbatis vna cum Christo segetes transeunt, & quia esuriunt, spicas auulsas & manibus contritas edunt, quod illis alijs per legem facere licebat. Quæ causa est, quod non furui aut rapina, sed dumtaxat sabbati violati accusantur. Vbi primum Christus occurrit inspicendus, qui discipulos suos esurire patitur, quod facile prohibere poterat, sicuti ex multis ipsius miraculis abunde patet. Sed parim presenti disputationi occasionem præbere, partim suos ad inopiam & quæuis aduersa ferenda præparare voluit. Manebant enim illos post Christi discessum omnis generis tribulationes, paupertas, &c.

1. Ocasio præ
sentis tracta-
tionis.
Matth. 12.
Deute. 23.
Christus suos
esurire patitur.